

★ 1 Onderstreep het zelfstandig naamwoord. Kruis aan wat het meervoud is: +s of +en.

- 1 Iedereen heeft wel eens een geheim.
 +s +en
- 2 Bijvoorbeeld een supergoede verstopplaats.
 +s +en
- 3 Of een knuffel waar je mee slaapt.
 +s +en
- 4 Misschien wel een vriendje dat niemand kent.
 +s +en
- 5 Of dat je snurkt in de nacht.
 +s +en
- 6 Denk erom, een meester weet vaak alles!
 +s +en

Dit ga je leren
 Je leert hoe je zelfstandige naamwoorden in het meervoud zet.

Dit moet je weten
 Dit zijn de belangrijkste manieren om meervoud te maken:
 +en stoelen, glazen, pennen
 +s computers, tafels, plaatjes
 +s auto's, agenda's, taxi's, baby's
 +eren kinderen, runderen, beenderen
 heid → heden moeilijkheden

★ 2 Zet de zelfstandige naamwoorden in meervoud op de juiste plaats in het schema.

wedstrijd, jongen, kind, man, ei, opa, paraplu, broer

+en	+s	+s	+eren
wedstrijden	jongens	opa's	kinderen
mannen	broers	paraplu's	eieren

3 Onderstreep in het verhaal alle zelfstandige naamwoorden. Zet de onderstreepte woorden in de goede rij en schrijf het meervoud erbij.

Lourens en Ino hebben een bijzondere bezigheid. Niemand mag het weten, want het is topgeheim. Het kwam door hun gezamenlijke hobby. Ze zitten allebei op timmerles. Daar hebben ze een plan gemaakt. Ze beweren dat het maar een euro heeft gekost. Het zou me niet verbazen als ze straks een computer of zoiets hebben getimmerd.

+en	+s	+s	+eren / +heid / +heden
<u>topgeheim</u> -	<u>computer</u> -	<u>hobby</u> -	<u>bezigheid</u> -
<u>topgeheimen</u>	<u>computers</u>	<u>hobby's</u>	<u>bezigheden</u>
<u>timmerles</u> -		<u>euro - euro's</u>	
<u>timmerlessen</u>			
<u>plan - plannen</u>			

Dit ga je leren
 Je leert de verleden tijd van de werkwoorden hebben, zijn, kunnen, willen, zullen en mogen.

Dit moet je weten
 Sommige werkwoorden houden zich niet aan de regels. Dat zijn onregelmatige werkwoorden.

hele werkwoord	tegenwoordige tijd	verleden tijd
	enkelvoud	meervoud
hebben	heeft	hadden
zijn	is	waren
kunnen	kan	konden
zullen	zal	zouden
mogen	mag	mochten
willen	wil	wilden

★ 1 Schrijf van de persoonsvorm het hele werkwoord op. Schrijf daarna de verleden tijd op.

- 1 Stijn is de stoerste jongen van de klas.
- 2 Franka mag hem graag.
- 3 Hij kan heel goed voetballen.
- 4 En hij heeft bovendien prachtige, bruine ogen.
- 5 Franka wil graag eens met hem spelen.
- 6 Maar zal Stijn dat ook leuk vinden?

hele werkwoord	verleden tijd
<u>zijn</u>	<u>was</u>
<u>mogen</u>	<u>mocht</u>
<u>kunnen</u>	<u>kon</u>
<u>hebben</u>	<u>had</u>
<u>willen</u>	<u>wilde, wou</u>
<u>zullen</u>	<u>zou</u>

★ 2 Zet de persoonsvorm in de verleden tijd.

- 1 Waar ben jij geweest?
- 2 Wij kunnen dat niet toestaan.
- 3 Ik mag helemaal niets hebben van de dokter.
- 4 Waarom heb je dat gedaan?
- 5 Julia wil ook graag bij het feest zijn.
- 6 Wie zullen zij voor hun verjaardag vragen?

verleden tijd
<u>was</u>
<u>konden</u>
<u>mocht</u>
<u>had</u>
<u>wilde, wou</u>
<u>zouden</u>

★ 1 Kleur het onderwerp rood. Onderstreep de persoonsvorm.

- Misja maakt een puzzel.
- De puzzel heeft vijfhonderd stukjes.
- Op de deksel staat het voorbeeld.
- Vier boten liggen in een haven.
- Misja zoekt eerst kleur bij kleur.
- Sommige stukjes passen meteen in elkaar.

★ 2 Zet eerst een streep onder de persoonsvorm. Zet dan streepjes tussen de zinsdelen.

- Op maandag / is / de puzzel / niet af.
- De bootjes en de rand / zitten / in elkaar.
- De losse stukjes / liggen / in de doos en op het bureau.
- Per ongeluk / vielen / sommige stukjes / op de grond.
- Maandag / komt / de werkster / stofzuigen.
- Gelukkig / ziet / ze / de puzzelstukjes / net op tijd.

✚ 3 Maak nog twee andere zinnen van de zinsdelen. Zet streepjes tussen de zinsdelen.

- De puzzel / voltooit / Misja / op woensdagmiddag.
Misja / voltooit / de puzzel / op woensdagmiddag.
Op woensdagmiddag / voltooit / Misja / de puzzel.
- Nog / ontbreken / er / twee stukjes.
Er / ontbreken / nog / twee stukjes.
Twee stukjes / ontbreken / er / nog.
- Naar de stukjes / zoekt / Misja / in de hele kamer.
Misja / zoekt / in de hele kamer / naar de stukjes.
In de hele kamer / zoekt / Misja / naar de stukjes.
- Een stukje wolk / vindt / hij / in de deksel.
Hij / vindt / een stukje wolk / in de deksel.
In de deksel / vindt / hij / een stukje wolk.
- Alleen / ontbreekt / nu / een stukje lucht.
Nu / ontbreekt / alleen / een stukje lucht.
Een stukje lucht / ontbreekt / nu / alleen.

Dit ga je leren

Je leert hoe je zinnen verdeelt in zinsdelen.

Dit moet je weten

- Een zin bestaat uit zinsdelen.
- Elk deel dat in een vertelzin voor de persoonsvorm kan staan, is een zinsdeel.

De kinderen | krijgen | op vrijdagavond | een ijsje.

Op vrijdagavond | krijgen | de kinderen | een ijsje.

Een ijsje | krijgen | de kinderen | op vrijdagavond.

Dit ga je leren

Je leert wanneer je een komma schrijft.

Dit moet je weten

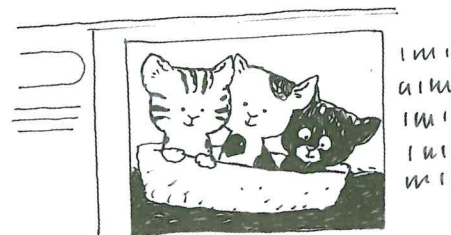
Je schrijft een komma:

- als je iemand aanspreekt.
 - tussen twee persoonsvormen.
 - bij een opsomming in een zin.
- Je schrijft geen komma voor 'en'.

Aziz, ga je mee? Ga je mee, Aziz?

Als Tim komt, kunnen we weg.

Jara doet: aerobics, surfen, zeilen en schaken.

★ 1 In elke zin hoort één komma. Zet met rood de komma op de goede plaats.

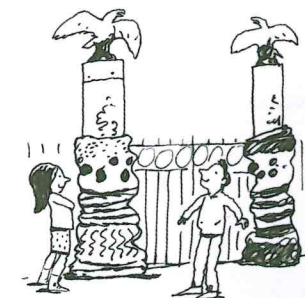
- Hallo, lees snel verder.
- Wij zijn Sproet, Streep en Felix.
- We houden van spelen, klimmen en eten.
- Kom je ons halen, lieve poezenvriend?
- We zijn ingeënt, ontwormd en zindelijk.
- Lieve lezer, word jij ons nieuwe baasje?

★ 2 Zet met rood de komma's op de goede plaats.

- Klussers van Zoelmond, let op!
- De bouwmarkt die u al kende, is uitgebreid.
- Behalve hout vindt u ook verf, behang en lampen.
- Ook als u advies zoekt, kunnen wij u helpen.
- Dus kom snel kijken, kiezen en kopen.
- Wat niet in uw auto past, brengen wij bij u thuis.

3 In welke zinnen horen komma's? Zet ze op die plaatsen met rood.

- Welke breister heeft nog restjes garen liggen?
- We zoeken fleurige kleuren: rood, geel, oranje, roze...
- Alles is welkom: wol of katoen, dik of dun.
- We gaan wildbreien, heb je daar al van gehoord?
- Met kleurige breisels pakken we de stad in.
- Als u dat wilt, sturen we een foto van het resultaat.

★ 1 Onderstreep de voegwoorden.

- 1 Kijk eerst goed, voordat je begint te strepen.
- 2 Terwijl de kinderen aan het werk zijn, kijkt de juf een dictee na.
- 3 We gaan net zo lang door, totdat iedereen het snapt.
- 4 Zolang het nog warm genoeg is, gymmen we op het sportveld.
- 5 Ik at mijn appel, nadat ik hem onder de kraan had gewassen.
- 6 Voordat hij uit bed stapt, draait hij zich altijd eerst nog even om.

★ 2 Maak van de twee zinnen één zin.

Gebruik het voegwoord dat achter de zin staat. **Let op:** de volgorde van de woorden verandert als je de twee zinnen 'samenvoegt'.

- 1 Mijn moeder smeert boterhammen. Ik kleed me aan. (terwijl)

*Mijn moeder smeert boterhammen, terwijl ik me aankleed.
Terwijl ik me aankleed, smeert mijn moeder boterhammen.*

- 2 Zij controleert altijd of de deur op slot is. We gaan. (voordat)

*Zij controleert altijd of de deur op slot is, voordat we gaan.
Voordat we gaan, controleert zij altijd of de deur op slot is.*

- 3 Zij haast zich naar haar werk. Ik heb haar gedag gezegd. (nadat)

*Zij haast zich naar haar werk, nadat ik haar gedag heb gezegd.
Nadat ik haar gedag heb gezegd, haast zij zich naar haar werk.*

- 4 We spelen nog even op het plein. De school begint. (totdat)

*We spelen nog even op het plein, totdat de school begint.
Totdat de school begint, spelen we nog even op het plein.*

- 5 We werken aan de toets. Je kunt een speld horen vallen. (zolang)

*Zolang we aan de toets werken, kun je een speld horen vallen.
Je kunt een speld horen vallen, zolang we aan de toets werken.*

Dit ga je leren

Je leert hoe je van twee zinnen één zin maakt met een **voegwoord**.

Dit moet je weten

Je voegt twee zinnen samen met een **voegwoord**. Sommige voegwoorden vertellen in welke volgorde dingen gebeuren.

- De tuin was doorweekt, **nadat** het lang had geregend. (= na het moment dat)
- Soms zie je een regenboog, **terwijl** het regent. (= op hetzelfde moment)
- Je moet de tuin sproeien, **totdat** het gaat regenen. (= tot op het moment waarop)
- Breng de spullen naar binnen, **voordat** het gaat regenen. (= voor het moment dat)
- We moeten binnenblijven, **zolang** het regent. (= in de tijd dat)

Dit ga je leren

Je leert hoe je de **persoonsvorm** in de tegenwoordige tijd schrijft als er **jij** of je als onderwerp achter staat.

Dit moet je weten

- Als na de **persoonsvorm** jij of je staat, schrijf je alleen de stam.
- Dit geldt alleen als je het **onderwerp** van de zin is.
- je is het onderwerp als je je kunt vervangen door **jij**.

Vind je (= jij) die tekening mooi?

De regel van de stam geldt niet als je je kunt vervangen door **jou(w)**.

Hij vindt je (= jouw) tekening mooi.

1 Onderstreep je als het het onderwerp is in de zin.

- 1 Heb je wel eens gehoord van een windmolenpark?
- 2 In ons land ben je vast wel eens windmolens tegengekomen.
- 3 Wist je dat windmolens stroom opwekken?
- 4 Om je huis lekker warm te maken is stroom nodig.
- 5 Ben je voor of tegen windmolens bij jou in de buurt?
- 6 Wat is je mening over windmolens?

2 Kijk naar de vetgedrukte woorden.

Kruis aan of de regel wel of niet geldt.

	wel	niet
1 Heb je wel eens een dier gered?	☒	☐
2 Misschien wil je dat best wel eens doen.	☒	☐
3 Vang je een tijger waar op gejaagd wordt.	☒	☐
4 Of red je een bedreigde olifant uit Afrika.	☒	☐
5 Komt je heldendaad dan in de krant?	☐	☒
6 Loopt je hamster al in de vrije natuur?	☐	☒

3 Kijk naar de vetgedrukte woorden. Kleur het woord als de regel geldt.

Stichting Red alle dieren, klein of groot,

zoekt jonge mensen die willen helpen dieren redden.

We zijn op zoek naar durfals en helden. Voel jij je aangesproken?

- **Vis** je wel eens regenwormen uit een plas als het geregend heeft?
- **Open** je wel eens een raam voor een verdwaalde wesp?
- **Hoeft** je hond nooit om eten te vragen?
- **Voer** je de eendjes wel eens?
- **Huppelt** je konijn altijd door de tuin?
- **Bind** je nooit dieren aan een lijn?

Dan zijn we op zoek naar jou! **Meld** je snel aan!

1 Onderstreep de werkwoorden.

- Darren en Roy gaan bij opa logeren.
- Hun oma is een tijdje geleden gestorven.
- Sindsdien zijn ze nooit lang bij opa geweest.
- Zal het weer gezellig worden?
- Darren zou liever niet gaan.
- Roy wil opa juist opvrolijken.

2 Omcirkel het onderwerp. Onderstreep het gezegde.

- Opa is een beetje veranderd.
- Hij wil wel graag iets koken.
- Maar hij laat steeds dingen vallen.
- 'Willen jullie dit nog eten?'
- Of zullen we een frietje halen?'
- De ingrediënten blijven op het aanrecht liggen.

3 Onderstreep het gezegde. Omcirkel de persoonsvorm.

- [Darren] Opa kan wel wat hulp gebruiken.
- [Roy] We moeten iets leuks met hem gaan doen.
- [Darren] Eerst gaan we maar eens schoonmaken.
- [Roy] Mama moest je eens horen!
- [Darren] Wil je haar alsjeblieft niets vertellen?
- [Roy] Juist wel! Of wil jij soms elke dag voor opa zorgen?

Dit ga je leren
Je leert wat het gezegde is.
Je leert hoe je het gezegde vindt in een zin.

Dit moet je weten
• Alle werkwoorden in een zin vormen samen het gezegde.
• Een van de werkwoorden is de persoonsvorm.
• Bijna elke zin heeft een onderwerp en een gezegde.

voorbeeld
Nanouck is in Groenland gegaan.

Dit ga je leren

Je leert wat een samengesteld werkwoord is.

Dit moet je weten

- Een samengesteld werkwoord bestaat uit twee woorden.
- De twee woorden staan in een zin vaak niet naast elkaar en niet aan elkaar.
- Beide woorden van het werkwoord horen bij het gezegde van de zin.

opendoen

Ik doe de deur open.

Onderstreep de twee woorden van het samengestelde werkwoord.

Zeg mij maar na.
Ik drink de blauwe beker leeg.
Ik veeg de bruine tafel schoon.
Ik leg de groene appel neer.
Ik doe de oranje jas aan.
En ik zet de rode muts op.

Onderstreep het gezegde. Let op: soms staan er twee. Schrijf het hele werkwoord erachter.

- Misha doet mee aan een sponsorloop.
- Zijn vader moedigt hem aan langs de kant.
- Daar komt hij voor de eerste keer langs.
- Hij ademt rustig in en hij ademt rustig uit.
- Zijn vader roept hem heel hard toe.
- Maar Misha kijkt niet op en kijkt niet om.

Schrijf het hele werkwoord achter de zin.

- Noah speelt graag samen met Timo.
- Hij nodigt hem uit bij hem thuis.
- Na twee uur komen we aan.
- Na het feest ruimen we samen op.
- Annelie komt vrijdag laat thuis.
- Ze slaapt zaterdagmorgen lekker uit.

hele werkwoord

- meedoen
- aanmoedigen
- langskomen
- inademen, uitademen
- toeroepen
- opkijken, omkijken

hele werkwoord

- samenspelen
- uitnodigen
- aankomen
- opruimen
- thuiskomen
- uitslapen